

Витезслав Незвал пред своя автопортрет от 1940 г.

ВИТЕЗСЛАВ НЕЗВАЛ (1900–1958) е сред големите поети на ХХ в. и най-ярката фигура на междувоенния авангардизъм в Чехия. За разлика от Карел Тайге той не само формулира естетическите програми на поетизма и сюрреализма – двете най-значими явления на чешкия авангардизъм, но доказва тяхната висока художествена продуктивност в литературната практика. Незвал е автор на близо 100 книги в областта на поезията, прозата, драмата, литературната критика, като една част от тях обаче създава в условията на комунистическия режим като негов апологет. Своя изключителен поетически талант и експериментална

торска смелост проявява преди всичко в периода между двете войни.

Началото на неговата творческа активност се свързва с групата “Деветсил” и създаването на поетизма като оригинална естетическа концепция, която се вписва във виталистичната линия на европейския авангардизъм. След първата си стихосбирка “Мост” (“Most”, 1921), която стои близо до поетиката на Иржи Волкер, Незвал създава художествените образци на поетизма: поемата “Странният чародей” (“Podivuhodný kouzelník”, 1922), стихосбирките “Пантомима” (“Pantomima”, 1924), “Малка розова градина” (“Menší růžová zahrada”, 1926), “Стихотворения върху картички” (“Vápně na pohlednice”, 1926), романето “Карнавал” (“Karneval”, 1926) и мн. др., в които радостта от красотата на обикновените неща се изразява посредством въведения от него принцип на верижната асоциативност и игровото начало. Класически образци на поетизма са включените в тях поетически цикли “Азбука” (“Abeceda”), “Седмица в цветове” (“Týden v barvách”), както и лиризираният манифест “Папагал на мотоциклет” (“Papoušek na motocyklu”). Към края на 20-те години зазвучават нови, по-драматични интонации: например в “Акробат” (“Akrobat”, 1927) се налага идеята, че дори изкуството не може да излекува света от страданията, а в поемата “Едисон” (“Edison”, 1928), която е поетически връх в световната поезия на ХХ в., възторгът от силата на човешкия гений носи в себе си познанието за жестоките изпитания, които истинският творец трябва непрестанно да преодолява, прогонвайки мрачните сенки, които живеят в него.

Прехода от поетизъм към сюрреализъм в края на 20-те и началото на 30-те години Незвал осъществява в редица стихосбирки и прозаически текстове и това е сред най-убедителните доказателства, които и той, и Тайге изтъкват в подкрепа на тезата, че чешкият сюрреализъм не е имитация на френския

(въпреки приятелските контакти с групата на Андре Бръотон), а е естествен етап от еволюцията на поетизма. Като сюрреалист Незвал издава стихосбирките "Жена в множествено число" ("Žena v množném čísle", 1936), "Прага с дъждовни пръсти" ("Praha s prsty deště", 1936), "Абсолютният гробар" ("Absolutní hrobař", 1937), както и редица прозаически и драматургични произведения. Сред тях се откроява неговият сюрреалистичен роман "Като две капки вода" ("Jak vejce vejci", 1933), от който предлагаме настоящия откъс като предизвестие за неговото предстоящо книжно издание. В избраните фрагменти българският читател би могъл ясно да долови някои български реминисценции (напр. съдбата на Яворов), което е най-вероятно резултат от приятелството на Витезслав Незвал и Дора Габе, за което свидетелстват както богатата им кореспонденция, така и преводът, който В. Незвал прави на книгата на Дора Габе "Някога" ("Dávno", Praha, Dědictví Komenského, 1938; ново издание: Praha, Albatros, 1978).

„СД“

Витезслав Незвал

КАТО ДВЕ КАПКИ ВОДА

(Откъс от роман)

2. Бърненският змей

В края на осемдесетте години на миналия век¹ живял в Бърно богат търговец на име Савинио. Баща му бил италианец, а майка му немкиня. И тъй като бил търговец и гледал да се хареса на патриотичните граждани, сложил надпис на фирмата си: Hans Seifenhammer. В събота ходел в синагогата, в неделя сядал в Петров², всъщност, ако не бил на път. Човек трудно би повярвал, че Джакомо Савинио и Ханс Зайфенхамер били едно и също лице.

Зайфенхамер бил, общо взето, добър немец, сравнително малко обрязан, и едва-що влязъл в магазина, щастието в търговията го спохождало. Неговата Гретхен, която впрочем се казвала Вилма и била бездетна по негова вина, казвала:

– Ханс е най-добрият съпруг на земята. След три години съпружески живот си остана така галантен, какъвто беше пред олтара.

– Как така пред олтара – прекъсвала я госпожа Хаазенклевер, която поне три пъти била виждала Зайфенхамер в синагогата. Вилма се поусмихвала, което значело: "Госпожо Хаазенклевер, знаете какво имам предвид."

¹ XIX век – Б. пр.² Популярното име на катедралата "Св.св. Петър и Павел" в Бърно – Б. пр.

Джакомо Савинио бил огнен италианец, който не изневерил на южняшката си търговска кръв. Пътувал. Последната половин година прекарал в Египет и ако щете вярвайте, бил женен за арабка, която наскоро му родила втори Джакомо. В Кайро не било тайна, че Джакомо я бие.

И все пак Ханс и Джакомо, Зайфенхамер и Савинио били един и същ човек, не по-малко почтен от конкурентите си, които отгоре на всичко не се срамували да издържат конкубинати под покривите на Бърно, да не говорим за вертепите, които примигвали на улица "Йозефска" само заради тях.

Джакомо обичал истината. Искал да узнае дали арабката му изневерява, или Вилма наистина е бездетна. Казал й:

– Не ни остава нищо друго, освен да помолим за благословия братята от манастира. Знам, че ще си против, но по-добре ти да родиш чуждо дете, отколкото аз да бъда баща на чужди деца.

Вилма не подозирала, че Ханс търсел доказателство, което да му разкрие истината за историята от Кайро.

– Това е грях, Джакомо – казвала, – не бива да безпокоим благочестивите братя. Станал си истински евреин в синагогата.

– Като не идва дете от едната благословия, нека да дойде от другата. Върви и измоли от монасите позволение да се покаеш в манастира девет дни и им кажи истината, че заради търговията нашият дом се кланя на два кумира.

– Но, Савинио, монасите в нашия манастир са все стари.

– Толкова по-скоро синът ни ще дочака наследство – отсякъл италианецът.

Джакомо никога не позволил на Вилма да му разкаже подробности за деветдневното си пребиваване в бърненския манастир. Сигурно е само, че донесла опрощение за цял живот – та и за бъдещия наследник на Савинио.

Коремът на госпожа Зайфенхамер благословено растял и на съседите не им било ясно само едно: дали ще последва обрязване или кръщение. Когато родилните болки споходили горката Вилма, тя поискала да извикат Джакомо и му казала:

– Ханс, изневерих ти.

– Пълна глупост – рекъл Савинио. – Каквото си направила, направила си го с мое позволение.

– Не, Ханс, страхувам се, че ще се отвърнеш от мен.

Джакомо не обичал такива приказки. Не понасял да му повтарят думата изневяра по три пъти. Било повече от сигурно, че Вилма е бременна без неговата намеса, и доказателството за истината срещу арабката лъснало ясно като бял ден. Но Ханс Зайфенхамер бил длъжен пред град Бърно и пред гражданите му да остане Ханс Зайфенхамер. Вместо да се отдаде на ориенталски и южни безчинства, отишъл в магазина и успял да получи тринадесет поръчки, две от които с посока Кайро.

Вилма раждала изключително тежко. Когато го завели за втори път при родилката, тя казала:

– И все пак, изневерих ти.

Родилна треска, мислел си той. Нека си бърбори. Извадил вестник и, така да се каже, зад кулисите изчаквал момента, когато щял да излее справедливия си гняв върху арабката.

Наредили му да чака пред вратата на госпожа Хаазенклевер. Понечил да излезе, но ужасяващият вик на родилката го накарал да се върне.

За късмет на търговеца госпожа Савинио не успяла да изрече за трети път думата изневяра. Вкопчила се в ръката на мъжа си и извикала:

– Джакомо, прости ми!

Родила и преди да изрече каквото искала, предала богу дух.

Не знаем точно как се е държал Савинио. Казват, че изхвърчал от стаята и когато госпожа Хаазенклевер му припомнила да не забрави да обреже момчето, търговецът извикал:

– Деянията на католическите мисионери са ми ясни, но едва ли откроя време някой е чувал евреи да са обрязвали негър.

Синът на госпожа Савинио бил всъщност доста явен мулат.

– Тия монаси са въплъщение на дявола – крещял Савинио като побъркан от магазина към улицата. Тези кръсъци никак не се харесали на един достопочтен капелан.

– Вашият случай, господин Зайфенхамер...

– Проклятие, казвам се Савинио и съм християнин!

– Вашият случай ще служи от амвона като пример за грубост. Така да хулите благочестивите братя. Да идем и да разберем как се е стигнало до този разврат.

– Добре, отче, но съм се запътил за Кайро и не мога да отложам заминаването си. Моля, разкрийте тайната на това зачатие, докато се върна...

Всичките усилия на Зайфенхамер се обърнали срещу злочестия Савинио. Още щом пристигнал в Кайро, където трябвало да купи крокодилска кожа, научил истината. Арабката живее в прелюбодейство и се страхува от отмъщение.

За всеки случай обаче, ако все пак се стигне до опрощение, тя е приела многострадален израз и е тръгнала към Нил. Има си шпиони и знае, че Савинио е пристигнал за търговия. Информирана е също и за отвличането на Джакомо и Бепо, което търговецът осъществил. Майчиното ѝ сърце трепка от любов и покаяние. Изучила е първите страници на библията и смята да хитрува. След като не я намира, Савинио откарва с лодка Джакомо и Бепо като заложници, заедно с един красив крокодилски екземпляр. Търговецът святка с очи и му иде да хвърли момчетата в пастта на чудовището, жалко, че от съображения за сигурност животното е натоварено убито.

След като акостират на Дунав и закарват стоката у дома, Савинио остава момчетата на дойката на мулатчето и бърза при капелана, за да научи отговора на загадката.

– Скъпи християнино. Докато съпругата ти се каела за греховете си при благочестивите братя, там се подготвял за светото кръщение неверник. Съди арапина, господине! Съди арапина, който не бил помазан и не знаел кое е грях. Днес, когато е приел вярата, вече съжالياва, че е пожелал госпожа Савинио. Съди и нея, брате, стига да можеш. Нашите монаси, да ти призная, са стари евнуси, скопени петли за угояване. Арапинът е бил едва двадесет и три годишен и вече го изпратихме с други наши добри мисионери в зад-океански страни. Почитай черното детенце, виж как чудно свети слънцето! Прости на госпожа Савинио, както те е умолявала на смъртния си одър, и се уповавай на божията милост и благословение.

Когато Савинио се върнал вкъщи, чакали го две новини.

Малкият арапин, който трябвало да бъде негов наследник, си останал верен потомък на топлите реки. Пълзял упорито край съдовете с вряла вода и днес паднал в единия и се попарил – явно така му било писано.

Другата новина била по-необикновена. Когато калфите на Савинио дошли да видят чудовището от Нил, сторило им се, че оживяло.

Стискат ножове в джобовете. Най-напред гръмва съдбовната дума змей. Разрязват яките тегели, с които бил съшит или по-скоро овързан. Чува се вик: “Глътнал е мумия!”

В търбуха му, предварително изкормен, лежала незаконната госпожа Савинио, увита по обичая на умрелите египтянки. Търговецът идва и я разпознава. Горката арабка се съвзема и извиква:

– Джакомо, прости ми! – и умира.

Савинио бил обзет от мизантропия. Не се решава да продаде на клиентите крокодилската кожа, станала ковчег на майката на двете момченца, които според госпожа Хаазенклевер му приличат като две капки вода. За да се присмее на бърненските градски съветници, носещи гордо рогата си, подарява чудовището на града, при условие че ще виси завинаги в преддверието на кметството. И както изисква колониалната търговия, поставя над магазина си статуя на мулатче – така почел паметта на двете си съпруги, законната и незаконната госпожа Савинио. Заради дарението, което прави на града, бил почитан до смъртта си, както били тачени само бърненските градски съветници.

• • •

4. Просяци

Бях на шестнадесет години, казваха, че съм красива, а баща ми беше доста заможен. Знаех езици, уроците по пиано нямаха край, но започнах умишлено да ги пренебрегвам, откакто вкъщи зачести Митров. В действителност се казваше иначе, но това е без значение. Беше професор по есте-

тика в университета, но не си го представяйте по традиционния начин. Имаше очи на испанец. Не знам дали ми харесваше, но със сигурност знам едно. От мига, когато разбрах, че е разговарял с баща ми за моето бъдеще, не можех да го понасям. Превърна се в пълната противоположност на всичко онова, което беше за мен. Стана съперник на самия себе си. А неговият съперник, писател драматург, когото ще нарека Цинна, зае в сърцето ми предишното място на Митров. А несъмнено това беше почетно място. Някога казвах на Митров:

– Предайте на приятеля си, че го срещам прекалено често. Много е смешен. Стиховете му са повърхностни и ме отблъснаха от поезията. Между другото, не биваше да поправя римите на моите ученически залъгалки. Само ги е развалил.

Цинна замина за половин година в странство. Когато се върна, помоли баща ми за разрешение да говори насаме с мен. Каза ми:

– Константина, знаете ли, че заминах заради Вас?

Когато каза това, едва успях да сдържа сълзите си. Донесе ми ръкопис на стихосбирка. След като я прочетох, се хвърлих върху завивките, мокрех ги със сълзи и усещах, че губя контрол над себе си. Сигурно съм била доста опърничава. Насред плача си скочих от леглото и хвърлих ръкописа в огъня. На следващия ден Цинна научи всичко от Митров. Дойде и ме забавляваше с разкази за френските градове. Беше весел и леко ироничен. Смях се от сърце. Помоли ме да дойда в театъра, в неговата ложа. Очаквах с нетърпение представлението. И все пак вечерта се обадох на Митров да ме придружи. Цинна вече седеше в ложата. Като видя Митров, се усмихна, сякаш имаха някаква уговорка, и каза:

– Добре, че не сте сама. Днес ще трябва да седя в ложата на директора.

Повече не дойде при нас. Благодарих на Митров, че ме е отървал от него. Митров свиреше прекрасно на пиано. Аз също напредвах. Всичко се промени, когато един ден баща ми каза, че Митров иска да се ожени за мен. Не се възпротивих. Край на приятелството ни. Тъй като Цинна не се вестяваше, четях стиховете му. Едва сега ги проумявах. Как съм могла да не ги разбирам преди! Девоjkите наистина имат странна логика. Искаше ми се Цинна да е мой приятел и да пращам по него същите глупави съобщения, които пращам на него самия. Това беше омагьосан кръг. Но Цинна живееше в чужбина и старото му приятелство с Митров не ми позволяваше да се отчуждя от него. Отмъщавах си на уроците по пиано и с дребни прищевки. Митров ме придружаваше навсякъде. Държеше се, сякаш сме сгодени, но никога не се осмели да ми говори за любов и за брак. Беше прозорлив. Вероятно знаеше, че щях да откажа. Неговата прозорливост ме дразнеше. Веднъж вървахме по улицата. На тротоара седеше просяк и молеше за милостиня. Преди още Митров да извади портфейла си, аз вече отварях своя. У нас се казва, че едрите пари, дадени за милостиня, носят нещастие на дарителя. За миг се поколебах. Обаче желанието ми да изпреваря Митров

и да се заяждам с него беше по-силно от суеверието. Дадох на просяка монета на стойност от около пет франка. Докато Митров му даваше дребни, тръгнах да пресичам на улицата. Повече не си спомням. Срещу мен се носеха подплашени коне. Загубих съзнание.

Нараняването от летящия файтон беше тежко, но не и опасно. С Митров обаче се случи нещо страшно. Онемя. Когато оздравях, идваше да ме вижда – горкичкият, гледаше жално и се оставяше да му галя ръцете. Докато той не говореше, и аз не се осмелявах да говоря. Един ден състраданието ми взе връх и аз приказвах противното на онова, в което бях убедена, когато беше здрав. Утешавах го, че ще се излекува, че ще бъде винаги с него, че ще бъдем щастливи. Сега, когато той не можеше да говори за любов и сватба, за това говорех аз. Струваше ми се, че не вярва в излекуването си. Целунах го. Не помръдна, приемаше целувките ми като от дете.

Веднъж, когато се целувахме така по детски, вратата се отвори и влезе Цинна. Митров трепна и проговори. Разплаках се от вълнение. Да, Митров говореше, говореше така, сякаш никога не е бил болен, така че Цинна никога не разбра какво се беше случило с приятеля му, докато отсъстваше. Можеше да си помисли, че плача заради него. Не ме интересуваше. Бях се вrekла на Митров. Цинна каза, че се връща в родината за кратко. В театъра поставяха негова пиеса. Покани ни на премиерата. Премиерата донесе на Цинна успех, за каквото не бях подготвена. С Митров седяхме на третия ред. До сцената седеше Цинна с една жена, чиято красота няма да забравя никога. Това беше най-красивата жена, която някога бях виждала; усещах, че в сравнение с нея аз съм едно невзрачно девойче. Цинна нито веднъж не се огледа. Това ме подразни. Едва когато благодареше от сцената, ме погледна. Митров забеляза, че съм разстроена. Сякаш не беше забелязал жената до Цинна, нито раздражението ми, държеше се коректно, а в този момент аз го ненавиждах. Казах му, че искам да си тръгна незабавно и да предаде поздравленията ми на Цинна на другия ден. Вече излизахме от театъра. Изневиделица се появи Цинна, сякаш предвидил тръгването ни, и ни покани на тържествена вечеря. Не можехме да откажем. В ресторанта, където отидохме, Цинна седеше с красивата жена от театъра. Представи ни я като своя съпруга. Не знам как се беше държал с останалите приятели. Сигурно се бяха обидили, че не ги е поканил. Госпожа Циннова беше францужойка. Още същата вечер забелязах, че ревнува. Ревнуваше от мен. Вечерта се превърна в истинско мъчение за мен. Имах чувството, че Цинна ми се подиграва. Запазих самообладание.

Тази вечеря ускори сватбата ми с Митров. Проявявах капризи и съпругът ми търпеливо ги понасяше. За Цинна у дома почти не се говореше. Независимо от това и аз, и Митров знаехме, че е нещастен. Цинна знаеше, че францужойката е ревнива, и въпреки това със странно, сякаш самоубийствено упорство ѝ предоставяше смешни поводи за ревност. Обичаше я, със сигурност я е обичал. Не разбирах обаче защо се държи така.

Веднъж били в посолството. Митров ми разказа. За съжаление вече било късно. Събитията се развили горе-долу така. Някаква актриса се напила. Била смешна. Публично се обзаложила със своя колежка, че всеки мъж, когото помоли, ще я целуне. Цинна разговарял с посланика. Актрисата се приближила до него и казала:

– Целунете ме, господине.

Посланикът отстъпил крачка назад, а Цинна съвсем непринудено, сякаш му била казала: “Господине, отворете ми вратата”, – докоснал устните ѝ и продължил разговора си. Разменил обаче само няколко изречения, след което се поклонил. Госпожа Циннова се наметнала с пелерината и избягала от посолството. Разправят, че това направило ужасно впечатление. Актрисата се разплакала.

В колата, както разбрахме по-късно, Цинна казал на жена си:

– Направих това, което трябваше. Ако не го разбирате, ще е по-добре и за двамата да се разведем.

Госпожа Циннова не отговорила. Като се прибрали вкъщи, пристъпила към масичката, взела револвера и казала:

– Ще се убия.

Цинна явно не я познавал. Казал:

– Ваша воля.

Французойката се обърнала с гръб към него и изтрещял изстрел. Сигурна съм, че всичко, което е направил Цинна после, го е направил напълно спокойно. Изтръгнал оръжието от ръката на жена си, която стреляла точно, и се застрелял в главата. Съдбата не се задоволила с тази трагедия. Искала повече от поета драматург. Оставила му живота, но му отнела зрението. Враговете му, а всеки писател, който има успех, познава тези хиени, разпространяваха клеветата, че всъщност Цинна е убил жена си. Нещастника, влачиха го по съдилища. Баща ми задейства всичките си връзки, за да го освободят. Не знам как е могъл този сляп поет след всичко преживяно да създаде най-прекрасните си творби. Създаде ги. Митров го посещаваше всеки ден и някак триумфално не пропускаше да ми каже, че Цинна отново забравил да попита как съм. Дори и мразейки го от вечеринката след премиерата, в сърцето си живеех заради него. Забравих капризите си. Като изключим някои малки недоразумения, свързани с Цинна, Митров се държеше с мен нежно, като по-голям брат. Не знам как съм могла да живея така. Ходех като насън, това проличаваше в дребните неща. Не ме беше грижа дали в чантичката ми има дребни пари за просяците. А у нас има много просяци. Но тогава май изобщо не ги забелязвах.

Една вечер отидох до аптеката за приспивателно. Ах, защо не се бях примирила с безсънните нощи, та нали Цинна живееше само така. Пред аптеката стоеше просяк. Затърсих в чантичката си. И този път нямах по-малка монета от пет франка. Затворих очи и я подадох на просяка. В този момент, не е за вярване и ще ми се присмеете, табелата на аптеката падна и ме

нарани така, както препускащата карета. Аптекарят ме превърза и ме закара до къщи. Раната беше по-лека от предишната. Митров разказал на Цинна и след толкова време Цинна прояви желание да ме посети. Щом го видях, особеното чувство, което изпитвах и което не беше нищо друго, освен тайна любов, ме напусна. Иначе не бих могла да се държа така майчински с него в продължение на цял месец. Държах се с него така, както се държах с Митров, когато беше загубил говора си. Цинна идваше при мен и Митров не се отделяше нито за миг от нас. Заряза лекциите в университета. Веднъж ме нагуби пред Цинна. Направи ми забележка, че се обръщам след непознати мъже по улицата. Не беше истина. Дали пък не искаше да нарани Цинна? И тогава, сякаш беше прекалено сигурен в мен, излезе. Проливах сълзи, прегръщах Цинна и покрих нещастната му глава с целувки. Не знам защо чувствителните мъже са толкова мнителни, когато ги целува жена. Това, което направи Цинна, ме изненада. Сякаш за да ми покаже, че не приема ласките ми, стана и си тръгна обиден, без да дочака Митров, който обикновено го изпращаше до къщи. Бях болна – пък и Цинна не би позволил на жена да го води по улицата. Каза ми, че ще помоли портиера да го придружи.

Когато Митров се върна, бях обзета от нещо, което и до днес не мога да си обясня. Молех го да отиде веднага при Цинна. Отиде. Моят ужас се предаде и на него. По-късно ми призна, че в момента, когато съм го пращала да иде при приятеля си, е разбрал всичко. Цинна се бил заключил. Митров извикал хора да разбият вратата. Цинна седял в креслото, стискал револвер и бил мъртъв.

Старая се да имам винаги дребни пари за просяци. Третия път такова недоглеждане сигурно ще ме убие. Мисля, че тази история оправдава суеверността ми. Има неща, които не разбираме, но те съществуват. Един ден науката вероятно ще ги обясни.

• • •

20. Писмо до Броня

Тъй като и до днес не съм наясно каква сте ми, ще пропусна обичайните обръщения и ще мина направо *in medias res*³. Както сте се досетили от пощенското клеймо, аз съм в Братислава и съпровождам една много мила чужденка, за която също не съм наясно каква ми е. Тук е инкогнито, така че, Броня, няма да Ви издам нито името ѝ, нито народността ѝ. Представете си, че е примерно от Турция. Говори чешки и преплита чешкия с полски изрази, което много ѝ отива. Нали разбирате. Не си я представяйте като невинно девойче. Ако Ви кажа, че е вдовица, отново ще бъдете на грешна следа. Е, добре, Броня, ще Ви разкрия, че Константина е жена в най-хубавите си

³ *in medias res* (лат) – „в центъра на нещата“. Обикновено се използва за повествование, което не започва от началото на събитията. – Б. пр.

години, че е от типа жени от Черноморието и че изключително много ми вярва. Не мога да Ви обясня чувствата, които изпитвам към нея. Ще си помислите, че съм влюбен, но така само ще изопачите приятелското ми отношение към Константина. След няколко дни трябва да си замине. Струва ми се, че ще си спомняме един за друг без задръжки, че няма да си отнемем съня, макар че кой знае... Ако Константина разговаря с някой друг мъж така непринудено както с мен, бих я ревнувал. Няма да ѝ кажа, че съм Ви писал. Струва ми се, че сърдечният ми тон към Вас би я разстроил. Но да се върна на въпроса. Пригответе се за най-лошото, Броня. В Братислава се запознах с Шестаков. Запознах ли? Лошо казано. Само го видях, но затова пък най-подробно бях посветен в поредната му низост. За да добиете ясна представа за ситуацията, ще Ви разкажа накратко какво научих.

В Братислава живее моят стар приятел, сладкарят Шмитка. През първата година на войната ⁴ жена му се влюбила в руски пленник – от тази любов се родило момиченце. Сладкарят не знаел, че му се е излюпило кукувиче, обикнал детето и обича Петрина до днес. Госпожа Шмиткова, знаете този тип наивни мечтателки, за които е достатъчен един-единствен грях, за да видят живота си в романтични краски и да живеят с мечтата до смъртта си, Катерина, както ѝ казва старият, не забравила Александър. Както изглежда, Александър живее в Париж. Възможно е. Така че, когато Вашият Шестаков се запътил за Братислава, по всяка вероятност Александър му е дал препоръки до романтичната госпожа Катерина. Шестаков я убеждава, че съветската система ще падне всеки момент, че Александър ще си върне именията, че ще осинови Петрина и така с помощта на мечтателната сладкарка станал любовник на седемнайсетгодишното дете. Живее с Петрина, как я измъчва, можете да си представите по-добре от мен. Но Петрина няма и капка от Вашата достолепна натура и страда, обича Евгений⁵ и е готова да се погуби. Шестаков се държи като най-долен мерзавец. Принудил сладкаря, който не може да го гледа, да плати вместо него полицата му, изнудва Шмиткова – по една случайност станах свидетел как искаше да я лиши от цялото ѝ имущество. Днес сладкарят разбра как стоят нещата с неговото бащинство, но няма намерение да отхвърли малката. След това разкритие Шмиткова минава на заден план – остава само нещастната Петрина. Много бих искал да я измъкна от тази унижителна връзка. Но се съмнявам, че ще успея. Затова се обръщам към Вас, моя мила Броня, и Ви моля: посъветвайте ме как да подхвана Шестаков, така че наистина да не може да се измъкне. Опасявам се, че не се дава лесно, когато смята да извлече полза от някоя шмекерия. Бих Ви казал да дойдете, но знам много добре, че съпругът Ви няма да Ви пусне, пък и не знам дали мога да Ви се посветя напълно, тук съм с Константина и не искам да я разстройвам с нищо. Не го заслужава. Как вървят авантюрите Ви? Или, както се казва, вече сте помъдрели? Не бих

⁴ Първата световна война – Б. пр.

⁵ Евгений Шестаков – герой от романа – Б. пр.

повярвал. Вие, красива, авантюристична и интелигентна, каквато е жената на двадесети век, сигурно не прекарвате живота си край семейната камина. Че защо ли, ще кажете. Един живот живеем. Защо трябва да му слагаме юзди, след като не знаем какво ще стане днес или утре? Знаете ли как си Ви представям? Не, не се страхувайте. Никакви интимности. Нашата стара история, както изглежда, окончателно е слязла от сцената. Виждам Ви така, както се видяхме последния път. В киното. Даваха *Trader Horn*⁶. Виждам Ви да примирате от удоволствие, когато дивите зверове се избиват помежду си. Но това не е всичко. Когато вървахме по булевард “Народни”, нещо стана с жартиера на чорапите Ви. Скрихте се в един тъмен пасаж, а аз пазех. Обърнах се миг по-рано, отколкото би Ви се искало. И зърнах незабравима картина. Бяхте още полугола, Вашата коприна, Вашите дълги крака. Губех свят. Колко красиво е изречението, с което някога са си играли сюрреалистите. Звучеше: Виждали ли сте гола жена в гората?⁷ Така ми въздейства Вашата голота в пасажа. Напишете ми, Броня, не мога да оставя негодника Евгений да безчинства и да съсипва млад живот. Пишете ми какво да правя и не забравяйте да ми разкажете как живеете, как сте живели, какво необичайно Ви се е случило. Вие знаете кой Ви пише, защо да се подписвам? Каква сте ми? Какъв съм Ви?

Превод от чешки: **Евелина Йоцова**
 Редактор на превода: **Гинка Бакърджиева**

⁶ *Trader Horn* – американски приключенски филм от 1931 г. Реж. У. С. ван Дайк, участват Хари Кери, Едуина Буут, Дънкан Реналдо. Екранизация по романа на Алфред Алойсис Хорн “Трейдър Хорн – поразителните приключения на един млад човек в Екваториална Африка от XIX век”, бестселър за 1927 г. – Б. пр.

⁷ Във връзка с романа на Андре Брьотон “Надя”, където той заявява, че винаги е искал “да срещне красива гола жена сред дърветата”. Препратка към идеята за жената муза като духовен двойник на мъжа творец, гения. – Б. пр.